

Riktlinjer för enskild pedagogisk omsorg och omsorg obekväm tid

RIKTLINJER

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande.

Beslutad av Programnämnd barn och utbildning, den 6 maj 2015

Dokumentansvarig på politisk nivå: Programnämnd barn och utbildning
Dokumentansvarig på tjänstemannanivå: Marie Holm, Programdirektör

Innehåll

1. Inledning	4
2. Pedagogisk omsorg-olika verksamhetsformer	5
2.1 Familjedaghem	5
2.2 Flerfamiljssystem.....	6
2.3 Övrig pedagogisk omsorg	6
3. Pedagogisk omsorg – övergripande	7
3.1 Barns utveckling och lärande	7
3.2 Barnets bästa	7
3.3 Förbud mot kränkande behandling och diskriminering	7
4. Utveckling och lärande.....	8
4.1 Utveckling och lärande -allmänt.....	8
4.2 Språk	8
4.3 Mat.....	8
5. Barn i behov av särskilt stöd	8
6. Lokaler	9
6.2 Särskilda krav på bostäder/lokaler.....	9
6.3 Utomhusmiljö.....	10
6.4 Barnsäkerhet	10
7. Barngruppens sammansättning och storlek.....	10
8. Personal.....	11
8.1 Personal-allmänt.....	11
8.2 Registerkontroll innan anställning	12
8.3 Tystnadsplikt	13
8.4 Anmälningsplikt till socialtjänsten	13
9. Uppföljning och utvärdering	13
10. Övriga krav på pedagogisk omsorg	13
10.1 Avgifter	14
10.2 Mottagande	14
10.3 Barnolycksfallsförsäkring	14
10.4 Informationskyldighet	14
11. Pedagogisk omsorg som alternativ till förskola/fritidshem	14
11.1 Pedagogisk omsorg som alternativ till förskola.....	14
11.2 Rätt till plats i förskola	15
11.3 Rätt till plats i fritidshem.....	15
11.4 Rätt till plats -övrigt	16
12. Omsorg på obekvämt arbetstid.....	16
12.1 Krav	16
12.2 Omsorgstid och ersättning.....	17
12.3 Köregler, inskrivning och uppsägning.....	17
12.4 Förändringar i verksamheten.....	17
Referenser	20

1. Inledning

Den 1 juli 2011 började en ny skollag (SFS 2010:800) att tillämpas. Skolverket har beslutat om allmänna råd för pedagogisk omsorg (SKOLFS 2012:90). De allmänna råden ska ses som rekommendationer om hur huvudman bör handla för att uppfylla kraven i skollagens bestämmelser. Med hänvisning till den nya skollagen fastställde Programnämnd barn och utbildning den 16 juni 2011 riktlinjer för pedagogisk omsorg (25 kap. 2 § skollagen).

Programnämnd barn och utbildning har nu sett över dessa riktlinjer och beslutat om vissa förtydliganden och förändringar. Riktlinjerna har även en förändrad utformning och följer, till struktur och innehåll, de nya allmänna råd för pedagogisk omsorg som beslutades av Skolverket den 4 september 2012 (SKOLFS 2012:90).

Föreliggande riktlinjer gäller från och med den 6 maj 2015.

Skolverkets allmänna råd för pedagogisk omsorg (SKOLFS 2012:90) beskriver hur ansvariga för och anställda i pedagogisk omsorg kan arbeta för att uppnå skollagens mål. De allmänna råden är rekommendationer men syftar till att påverka utvecklingen i en viss riktning och till att främja en enhetlig rättstillämpning. Samtidigt syftar de allmänna råden till att underlätta enhetlig rättstillämpning och till en likvärdig verksamhet.

Råden bör därför följas om inte enskilda huvudmän handlar på ett annat sätt som gör att kraven i bestämmelsernas uppfylls.

För pedagogisk omsorg är förskolans läroplan vägledande och inte styrande. Det innebär att huvudman och de som arbetar i pedagogisk omsorg i enskild regi måste ha läst läroplanen och tagit ställning till och kunna beskriva hur den ska vara vägledande i verksamheten. Styrdokumentens värdegrund gäller samtliga verksamheter. Det är därför viktigt att huvudmannen för verksamheten säkerställer att personalen är förtrogen med innehållet i såväl förskolans läroplan som skollagens bestämmelser.

Riktlinjerna förtydligar skollagen och Skolverkets allmänna råd. Riktlinjerna beskriver även de rutiner som gäller för rätt till bidrag för enskild pedagogisk omsorg och omsorg obekvämt tid.

En huvudman som beviljats rätt till bidrag för enskild pedagogisk omsorg i Örebro kommun ansvarar för att skollagen och för verksamheten tillämpliga lagar och författningar, inklusive dessa riktlinjer, följs.

Lagar, förordningar och riktlinjer som reglerar den pedagogiska omsorgens verksamhet kallas i dessa riktlinjer för *styrdokument*. Enskild som innehar rätt till bidrag benämns i dessa riktlinjer *huvudman*. Personalen i pedagogisk verksamhet benämns *dagbarnvårdare*. Med användningen av ordet *verksamhet* avses i det här dokumentet pedagogisk verksamhet. När det i riktlinjerna skrivs "*alla delar i verksamheten*" avses den pedagogiska delen såväl som omsorg(exempelvis toalettbesök) som en dag kan innehålla.

Skollagen, Skolverkets allmänna råd för pedagogisk omsorg och förskolans läroplan (LPFÖ 98) kan hämtas på:

www.skolverket.se

Dessa riktlinjer kan hämtas på:

www.orebro.se

Programnämnd barn och utbildning uppdaterar fortlöpande dessa riktlinjer med anledning av förändringar i lagstiftning, praxis eller politiska beslut i kommunen. När uppdateringar görs i riktlinjerna anges det på Örebro kommuns hemsida.

Kommuner lämnar bidrag till enskilda huvudmän som vill bedriva pedagogisk omsorg och som bedöms kunna leva upp till de nationella målen. Kommuner har också tillsynsansvar och kontrollerar att samma krav uppfylls som för övrig verksamhet när det gäller god kvalitet och säkerhet. I Örebro kommun är det Programnämnd barn och utbildning som beslutar om bidrag till start och utökning av pedagogisk omsorg.

I beslut om maximalt antal barn för familjedaghem och övrig pedagogisk omsorg beaktas förutsättningar för att den pedagogiska verksamheten ska kunna stimulera barns utveckling och lärande samt tillgodose behovet av trygg omsorg. Skollagen ålägger förvaltningen att i varje enskilt fall göra en individuell kvalitetsbedömning om en pedagogisk omsorg har förutsättningarna att uppfylla skollagens kvalitetskrav. En sådan bedömning ska utgå från ett barnperspektiv och en helhetssyn av en verksamhets förutsättningar.

Vid intresse av att starta en verksamhet skickas en ansökan om godkännande och ersättning till pedagogisk omsorg och omsorg på obekvämtid, till angiven mejladress eller adress på Örebro kommuns hemsida.

2. Pedagogisk omsorg-olika verksamhetsformer

Begreppet pedagogisk omsorg infördes i Skollagen 2009 och är ett samlingsbegrepp för flera verksamhetsformer. Pedagogisk omsorg är ett alternativ till förskola och fritidshem. Läroplanen för förskolan (Lpfö98) är vägledande, men inte styrande. Det innebär att huvudman och de som arbetar i pedagogisk omsorg i enskild regi måste ha läst läroplanen och tagit ställning till och kunna beskriva hur den ska vara vägledande i verksamheten.

Pedagogisk omsorg kan organiseras på flera olika sätt. Exempel på pedagogisk omsorg är familjedaghem, flerfamiljssystem eller det som i Örebro benämns övrig pedagogisk omsorg.

Dessa olika verksamhetsformer ska bedrivas yrkesmässigt som näringsverksamhet. Huvudmannen ska av Skatteverket ha godkänts för F-skatt eller motsvarande. F-skattsedel eller motsvarande måste finnas för att bidrag ska utgå. För juridiska personer exempelvis bolag, föreningar, stiftelser och registrerade trossamfund eller någon av dess organisatoriska delar ska dessutom bolags- eller annat organisationsbevis med uppgift om organisationsnummer, firmaadress, firmatecknare, bokföringsår, revisor etc. finnas. Skatter och arbetsgivaravgifter ska vara inbetalda. Oreglerade skulder medför att Programnämnd barn och utbildning inte utbetalar bidrag.

2.1 Familjedaghem

Ett familjedaghem kännetecknas av att en dagbarnvårdare arbetar i det egna hemmet med en liten barngrupp. Använder familjedaghemmet en kompletterande lokal ansvarar huvudmannen för att denna uppfyller de här riktlinjerna och andra myndigheters bestämmelser. För att betraktas som familjedaghem kan verksamheten maximalt ha 5 barn inskrivna. Förvaltningen kan besluta att för en kortare tid, skriva in ett sjätte barn, om det finns särskilda skäl för det. Att ha 5 barn inskrivna i ett familjedaghem ska motsvara en bemanning med en heltidstjänst. En utökning av antalet dagbarnvårdare i familjedaghemmet kan i särskilda fall bli nödvändig med hänsyn till barngruppens sammansättning och storlek.

Programnämnd barn och utbildning tar beslut om vilket maximalt antal barn den pedagogiska omsorgen kan få ersättning för vid ansökan om start eller utökning av verksamhet. Först när beslut är taget i programnämnd och huvudman är informerad om beslutet kan en inskrivning av barn göras. Antalet inskrivna barn beslutas av ansvarig handläggare efter dialog med huvudmannen utifrån lämplig sammansättning och storlek (25 kap. 7 § skollagen). Se vidare under avsnitt 7 om barngruppens sammansättning och storlek.

Familjedaghemmet ska inneha F-skattebevis och i förekommande fall vara registrerat som arbetsgivare. I övrigt gäller vad som anges i dessa riktlinjer.

2.2 Flerfamiljssystem

Ett flerfamiljssystem kännetecknas av att föräldrar, genom exempelvis en gemensam ekonomisk förening eller ett handelsbolag, bildar ett "flerfamiljssystem".

Kravet på bemanning är detsamma som i familjedaghem. (se vidare 2.1)

Gällande barngruppens sammansättning och storlek se avsnitt 7.

Företaget ska inneha F-skattebevis och vara registrerat som arbetsgivare.

I övrigt gäller vad som anges i dessa riktlinjer.

2.3 Övrig pedagogisk omsorg

Pedagogisk omsorg som inte är familjedaghem eller flerfamiljssystem benämns övrig pedagogisk omsorg.

För att bedriva övrig pedagogisk omsorg med fler än 5 barn inskrivna krävs att fler än en dagbarnvårdare arbetar i verksamheten. Maximalt antal barn som den här verksamheten kan ha är 10 inskrivna barn. Förvaltningen kan besluta att för en kortare tid, skriva in ett efte barn, om det finns särskilda skäl för det.

Huvudmannen ska garantera att verksamheten är bemannad med ett sådant antal dagbarnvårdare att inskrivna barn alltid ges rimliga förutsättningar att utvecklas och lära och att behovet av trygg omsorg tillgodoses. För att godkännas på detta krav så ska huvudmannen redovisa ett täthetsschema som utgår från det maxantal barn som ansökan avser. Av täthetsschemat ska framgå att personaltätheten alltid är organiserad på ett sådant sätt att åtaganden kan uppfyllas. Schemat ska stå i relation till barnens behov under verksamhetsdagen. Den huvudman som har blivit godkänd för att få bidrag ska alltid kunna redovisa bemanning och täthetsschema.

Programnämnd barn och utbildning tar beslut om vilket maximalt antal barn den pedagogiska omsorgen kan få bidrag för vid ansökan om start eller utökning av verksamhet. Först när beslut är taget i Programnämnd och huvudman är informerad om beslutet kan en inskrivning av barn göras. Antalet inskrivna barn beslutas av ansvarig handläggare efter dialog med huvudmannen och utifrån lämplig sammansättning och storlek (25 kap. 7 § skollagen).

Se vidare under avsnitt 7 om barngruppens sammansättning och storlek.

Huvudmannen ska inneha F-skattebevis och i förekommande fall vara registrerad som arbetsgivare. I övrigt gäller vad som anges i dessa riktlinjer.

3. Pedagogisk omsorg – övergripande

3.1 Barns utveckling och lärande

Pedagogisk omsorg ska enligt skollagen:

(...) genom pedagogisk verksamhet stimulera barns utveckling och lärande.

(...) utformas så att den förbereder barnen för fortsatt lärande.

(25 kap. 2 § skollagen)

Huvudmannen för den pedagogiska omsorgen ska därför säkerställa att personalen har förutsättningar att bedriva verksamheten så att den stimulerar barnens utveckling och lärande samt förbereder barnen för fortsatt lärande. Faktorer som har betydelse för att nå detta kvalitetskrav är till exempel personalens kompetens, relevanta material och redskap samt lokalernas storlek och utformning.

(Skolverkets allmänna råd, kapitel 2)

3.2 Barnets bästa

Barnets bästa ska vara utgångspunkt för pedagogisk omsorg.

Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges den omsorg som deras speciella behov kräver.

(25 kap. 2 § skollagen)

Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

(1 kap. 10 § skollagen)

(...) ska utformas med respekt för barnens rättigheter och i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets oeränkebarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Den ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Var och en som verkar inom den pedagogiska omsorgen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Verksamheten ska utgå från en helhetsyn på barnet och barnets behov samt utformas så att den främjar allsidiga kontakter och social gemenskap.

(25 kap. 6 § skollagen)

3.3 Förbud mot kränkande behandling och diskriminering

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling.

(6 kap. 9 § skollagen)

Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

(6 kap. 6-8 §§ skollagen).

Enligt diskrimineringslagen (2008:567) ska det varje år upprättas en likabehandlingsplan med en översikt över de åtgärder som behövs för att:

- dels främja lika rättigheter och möjligheter för de barn som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck samt ålder
- dels förebygga och förhindra trakasserier som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning,

könsöverskridande identitet eller uttryck samt ålder (3 kap. 15 och 16 § diskrimineringslagen)

4. Utveckling och lärande

4.1 Utveckling och lärande -allmänt

I Skolverkets allmänna råd, kapitel 2, beskrivs hur den pedagogiska omsorgen kan utformas och genomföras. För att skollagens kvalitetskrav ska kunna uppnås ska huvudmannen se till att verksamheten:

- följs upp och utvärderas (25 kap. 8 § skollagen),
- att personal finns som har utbildning eller erfarenhet som tillgodoser barnens behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet,
- att de lokaler som används är ändamålsenliga och
- att det finns gott om material och redskap (25 kap. 7 § skollagen och allmänna råd för pedagogisk omsorg).

Verksamheten ska utmana och stimulera barnens lek, kreativitet och intresse för att lära. Särskild vikt ska läggas på att stimulera barnens språkutveckling och den pedagogiska omsorgen ska erbjuda varje barn en rik och språkutvecklande miljö (Allmänna råd för pedagogisk omsorg).

För att möjliggöra en varierad verksamhet som stimulerar barns lärande och utveckling är det även viktigt att barnen får tillgång till utevistelse, under säkra och trygga förhållanden. Rätt till utevistelse och lek är ett krav i barnkonventionen.

4.2 Språk

Enligt språklagen (2009:600) är svenska huvudspråk i Sverige. Det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenska används och utvecklas. Var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska.

Därutöver ska den som tillhört en nationell minoritet ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda minoritetsspråket (finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska) och den som är döv eller hörselskadad och den som av andra skäl har behov av teckenspråk ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda det svenska teckenspråket.

4.3 Mat

Barn ska serveras varierade och näringsriktiga måltider. Vid bedömningen av vad som är näringsriktiga måltider kan bland annat de svenska näringsrekommendationerna vara en utgångspunkt.

5. Barn i behov av särskilt stöd

Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges den omsorg som deras speciella behov kräver.

(25 kap. 2 § skollagen)

Huvudmannen ska därför ha fungerande rutiner för att uppmärksamma barn i behov av särskilt stöd och även säkerställa att personalen har kompetens för att ge barn en sådan god pedagogisk verksamhet och omsorg att barn får stöd i sin utveckling och förbereds för fortsatt lärande. (Se vidare Skolverkets allmänna råd, kapitel 3)

Tilläggsbelopp för barn som har omfattande behov av särskilt stöd kan sökas hos ansvarig handläggare i särskild ordning.

6. Lokaler

6.1 Allmänt om lokaler

Enligt skollagen ska pedagogisk omsorg bedrivas i ändamålsenliga lokaler (25 kap. 7 §). Lokaler ska vara trygga, säkra och hälsosamma för barn att vistas i, samt utformade så att de möjliggör en varierad verksamhet, som stimulerar barns lärande och utveckling såväl enskilt som i grupp. (Se vidare Skolverkets allmänna råd, kapitel 4).

Lokaler/bostäder där pedagogisk omsorg bedrivs ska ha goda hygieniska förhållanden och erbjuda en hälsosam miljö. Storlek, utformning, miljö och material ska vara beskaffade så att uppgiften att ge en god pedagogisk verksamhet och omsorg understöds och kan genomföras. Lokalerna ska erbjuda tillräckliga utrymmen för barnens aktiviteter, vila och avkoppling och med säkra sovplatser.

Lokalerna/bostäderna bedöms utifrån skollagens krav. Lokaler/bostäder som uppvisar brister i förhållande till annan lagstiftning kan inte godkännas. Använder den pedagogiska omsorgen en kompletterande lokal ansvarar huvudmannen för att denna uppfyller samma krav enligt ovan och att den uppfyller andra myndigheters bestämmelser.

I beslutet om rätt till bidrag anges verksamhetens maximalt tillåtna antal platser. Antalet inskrivna barn får inte överstiga det i godkännandet angivna platsantalet oavsett om inskrivna barn är folkbokförda i Örebro kommun eller inte.

Önskar huvudmannen utöka antalet platser ska en ny ansökan om detta lämnas in till Örebro kommun. Den som söker rätt till bidrag för pedagogisk omsorg ska kontrollera med ansvarig instans om verksamhetens omfattning är av sådan art att särskilda bestämmelser för miljö och livsmedelshantering behöver vara uppfyllda. För en pågående pedagogisk omsorg gäller att huvudmannen kontinuerligt måste kontrollera att verksamheten följer gällande bestämmelser.

6.2 Särskilda krav på bostäder/lokaler

Den som gör en ansökan om rätt till bidrag för enskild pedagogisk omsorg behöver informera sig om vilka lagar och regler som gäller för bygglov, brandsäkerhet och miljö- och hälsoskydd. Information om bygglov samt miljö- och hälsoskydd finns på www.orebro.se Brandskyddsinformation finns på Nerikes brandkårs hemsida www.nerikesbrandkar.se

Huvudmannen/verksamhetsutövaren är skyldig att ha skäligt brandskydd enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO 2 kap 2 §) samt att följa kraven i Boverkets byggregler (BBR).

Enligt Statens räddningsverks författningssamling 2007:1 bör bostaden vara utrustad med brandvarnare. Utrymningssäkerheten ska vara god i en pedagogisk omsorg.

I småhus exempelvis radhus, kedjehus och villa kan sådan verksamhet bedrivas på samtliga bostadsplan som har en extra utrymningsväg, (exempelvis två trapputgångar för högre än markplan, öppningsbara fönster i källarplan) förutom huvudingången till bostaden.

I flerbostadshus med lägenheter kan pedagogisk omsorg bedrivas på markplan och samtliga övriga plan. Detta då Boverkets byggregler ställer olika brand- och säkerhetskrav på olika typer av byggnader.

Verksamhetslokaler och bostäder med fler än sju barn inskrivna, ska ha ett brandsäkerhetsutlåtande från en licensierad fristående brandkonsult.

En huvudman som avser göra en ansökan om att starta pedagogisk omsorg bör alltid kontakta Örebro kommun via Servicecenter för att kontrollera om verksamheten är av sådan omfattning att bygglov krävs.

Krävs bygglov för verksamheten ska bygglovet bifogas ansökan om rätt till bidrag eller vid en ansökan om utökning av antalet platser i den pedagogiska omsorgen. Är en verksamhet bygglovspliktig och giltigt bygglov saknas, ska huvudmannen se till att ansökan om bygglov görs och att ansvarig handläggare får besked om beslut gällande bygglov. Beslut i dessa fall kan inte fattas om bygglov saknas.

Om ett bygglov krävs för en lokal eller för en viss verksamhet i en lokal ska verksamheten ha ett giltigt bygglov för sin lokal. Saknas giltigt bygglov får pedagogisk omsorg inte bedrivas i en sådan lokal.

6.3 Utomhusmiljö

Utomhusmiljön ska kunna ge barnen möjlighet till lek och andra aktiviteter både i planerad miljö och i naturmiljö. Dagbarnvårdarna i verksamheten ska ha uppsikt över barnen och ha tänkt igenom olika situationer som kan uppstå samt förebygga olycksfall såväl inom- som utomhus. Det är att föredra om utemiljön ligger i direkt anslutning till verksamhetens lokal så att den kan användas spontant i den dagliga verksamheten.

6.4 Barnsäkerhet

Huvudmannen är ansvarig för barnens säkerhet under den tid de vistas i verksamheten. Barn som är inskrivna i verksamheten, folkbokförda i Örebro kommun och som har registrerats hos barnomsorgshandläggare för utbetalning av ersättning, omfattas av barnolycksfallsförsäkring.

Tillbud och olyckor ska dokumenteras och utredas av huvudmannen. Vårdnadshavare ska omgående informeras. Observera att vissa olyckor ska anmälas till Länsförsäkringar Örebro och/eller vårdnadshavarnas försäkringsbolag.

Dokumenterad barnsäkerhetsrond ska göras av huvudmannen i de lokaler/bostäder som ska användas för pedagogisk omsorg innan en verksamhet startas och därefter en gång per år.

Dokumenterade rutiner för barnsäkerhet ska finnas, det vill säga för olycksfall, brand och utrymning, när barn försvinner och för andra kriser och katastrofer. Rutinerna ska finnas tillgängliga i verksamhetens lokaler/bostäder och vara kända av verksamhetens personal. Rutinerna ska uppdateras varje år. För att läsa mer om barns säkerhet se dinsakerhet.se samt "Barns och ungas säkerhet"¹ från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Huvudmannen ska se till att system finns för daglig registrering av barnens närvaro och frånvaro och att denna registrering genomförs. Registreringslistor och närvarolistor ska sparas för de senaste 12 månaderna och ska finnas tillgängliga vid tillsyn.

För att verksamheten ska kunna upprätthålla barnsäkerhet med en god kvalitet i verksamhetens innehåll måste det finnas system och dokumenterad vikarieberedskap för både kortare och längre tids personalfrånvaro. Barngruppen ska även vid en vikariesituation ha en lämplig sammansättning och storlek. Sker det genom anställningsavtal, entreprenadavtal, samarbetsavtal eller annat avtal med exempelvis bemanningsföretag ska gällande lagstiftningar beaktas.

7. Barngruppens sammansättning och storlek

Pedagogisk omsorg ska bedrivas i grupper med en lämplig sammansättning och storlek. (25 kap. 7 § skollagen)

¹ "Barns och ungas säkerhet", 2011 Myndigheten för skydd och beredskap, red: Åsa Olsson.

I Örebro kommun tar Programnämnd barn och utbildning beslut om rätt till bidrag (godkännande) för pedagogisk omsorg och ett maximalt antal barn anges i godkännandet. Villkoret för en verksamhet att ha maximalt antal barn inskrivna i förhållande till givet godkännande är att barngruppen uppfyller skollagens krav på lämplig sammansättning och storlek. Detta innebär att en verksamhet under vissa omständigheter inte kan skriva in barn upp till det maximala antal som anges i godkännandet. Beslut om detta fattas efter samråd med huvudman, av ansvarig handläggare med stöd av 25 kap. 2 och 7 §. Skolverkets allmänna råd för pedagogisk omsorg (kapitel 5) är vägledande. Huvudmannen är skyldig att informera ansvarig handläggare ifall barngruppens sammansättning omfattas av betydande förändringar under verksamhetsåret.

För kortare tid kan ett barn, utöver det i godkännandet angivna maximala antalet platser, skrivas in om det finns särskilda skäl och möjlighet till det. Beslut om detta fattas av ansvarig handläggare.

Skolverkets allmänna råd för pedagogisk omsorg (kapitel 5) är vägledande.

Skolverkets allmänna råd anger bland annat att följande faktorer ska beaktas vid utformning av en barngrupp:

- barngruppens sammansättning avseende barnens ålder, barns eventuella behov av särskilt stöd, antal barn med annat modersmål och barnens närvarotider
- lokalernas storlek och utformning
- personalens kompetens och
- övriga omständigheter som bedöms vara av vikt.

Programnämnd barn och utbildning utformar med utgångspunkt i dessa riktlinjer och de allmänna råden särskilda kriterier som ligger till grund för beslut om barngruppers sammansättning och storlek.

8. Personal

8.1 Personal-allmänt

För bedrivande av pedagogisk omsorg ska det finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnets behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses. (25 kap. 7 § skollagen)

Personalens kompetens och engagemang är den viktigaste faktorn för verksamhetens kvalitet. Personal ska ha kompetens att stimulera varje barns utveckling och lärande samt ha kompetens för att förbereda barnen för fortsatt lärande. Det är även viktigt att personalen har kompetens för att på ett professionellt sätt samarbeta med de inskrivna barnens vårdnadshavare.

Det är angeläget att huvudmannen regelbundet ger personalen sådan kompetensutveckling och pedagogisk handledning som behövs för att de på bästa sätt ska kunna utföra sitt arbete. (Se vidare Skolverkets allmänna råd, kapitel 6)

Personalen ska vara insatt i de bestämmelser som gäller för verksamheten och Riktlinjer från Programnämnd barn och utbildning.

De som arbetar i barnverksamheten, huvudmannen och/eller anställd personal bör ha en utbildning mot barn. De behöver också ha erfarenhet från förvärsarbete eller ideellt arbete med barn i de åldrar som verksamheten avser. Det kan handla om förskola alternativt fritidshem.

Den pedagogiska omsorgens personal ska vara anställd i det företag som innehar rätt till bidrag för verksamheten. För de uppgifter som lagts på entreprenad ska entreprenören ha egen anställd personal.

Huvudmannen ansvarar för att personalen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för pedagogisk omsorg och att personalen bedriver verksamheten i enlighet med gällande föreskrifter och Programnämnd barn och utbildnings riktlinjer.

Om huvudman som arbetande dagbarnvårdare i verksamheten eller anställd dagbarnvårdare har sjukfrånvaro, ska det finnas en alternativ lösning på barnomsorg för barnen i verksamheten. Likaså om huvudmannen har sitt/sina barn i familjedaghemmet och behöver ta ut vård av barn (VAB) och då behöver stänga verksamheten. Senast vid inskrivningen i verksamheten ska vårdnadshavaren informeras om den alternativa lösningen på barnomsorg och få kopia på underskriven överenskommelse om vad som gäller.

Exempel på alternativa lösningar på barnomsorg är avtal om jourbarnomsorg med andra verksamhetsutövare eller att anställa en vikarie.

Ett annat exempel är att vårdnadshavare hänvisas till att själva lösa barnomsorgen med tillfällig föräldrapenning.

”Tillfällig föräldrapenning kan betalas för vård av ett barn om föräldern behöver avstå från förvärsarbete i samband med sjukdom eller smitta hos barnets ordinarie vårdare”

(13 kap. 16 § 2 SFB).

Rätten till tillfällig föräldrapenning omfattar dagbarnvårdare när denne är barnets ordinarie vårdare. Att rätten till ersättning är knuten till sjukdom hos den ordinarie vårdaren innebär bland annat att ersättning inte kan betalas ut när exempelvis dagbarnvårdarens egna barn är sjuka och barnet därför inte får vistas i det hemmet. (”Vägledning 2001:6 Version 11, Försäkringskassan, sid 33)

8.2 Registerkontroll innan anställning

Huvudmannen ansvarar för att denna kontroll genomförs i enlighet med skollagen.

Den som erbjuds en anställning inom (...) pedagogisk omsorg ska till den som erbjuder anställningen lämna ett utdrag ur det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister.

Utdraget ska vara högst ett år gammalt. Den som inte har lämnat registerutdrag får inte anställas.

Registerutdrag enligt lagen (1998:620) om belastningsregister ska lämnas även av den som

- 1. erbjuds eller tilldelas arbete i verksamheten under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande inom verksamheten, om det sker genom uppdrag, anställning hos någon som ingått avtal med den som bedriver verksamheten eller anställning inom annan kommunal verksamhet,*
- 2. under utbildning till en lärar- eller förskollärarexamen enligt högskolelagen (1992:1434) eller yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning som tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildningen inom verksamheten, eller*
- 3. genom deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program tilldelas plats för arbetspraktik eller annan programinsats inom verksamheten.*

Inom formen familjedaghem, flerfamiljssystem, övrig pedagogisk omsorg och omsorg obekvämt tid, är det så att huvudmannen själv ofta avser att arbeta/arbetar i verksamheten. Om så är fallet ska huvudmannen, enligt lagen om belastningsregister, bifoga registerutdrag som gäller den egna personen, vid ansökan om att starta verksamhet. Vuxna familjemedlemmar till dagbarnvårdare i familjedaghem samt andra vuxna boende i bostaden ska omfattas av vandelsprövning. Vid tillsyn eller på förekommen anledning ansvarar huvudmannen för att på begäran kunna uppvisa registerutdrag för dessa.

Den som inom ett år erbjuds en förnyad anställning hos samma arbetsgivare eller en förnyad möjlighet att på ett sådant sätt som avses i 31 § andra stycket delta i

verksamheten får anställas, anlitas eller tas emot utan att han eller hon lämnat ett registerutdrag.

På begäran av den som har lämnat ett registerutdrag ska det återlämnas i original. (2 kap. 31-33 §§ skollagen)

Registerutdrag ska lämnas innan anställning avtalas. Arbetsgivaren avgör, efter bedömning av inlämnat registerutdrag, om en arbetssökande ska anställas.

Arbetsgivarens bedömning ska antecknas och sparas. Huvudmannen ska spara en kopia av registerutdraget. Bestämmelserna för registerkontroll gäller även för entreprenörer. Huvudmannen ansvarar för att eventuella entreprenörer följer gällande bestämmelser.

8.3 Tystnadsplikt

Den som är eller har varit verksam inom en enskild pedagogisk omsorg får inte obehörigen röja vad han eller hon därvid har fått veta om enskildas personliga förhållanden. (29 kap. 14 § skollagen)

8.4 Anmälningsskyldighet till socialtjänsten

Bestämmelser om skyldighet att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd finns i 14 kap. 12 § socialtjänstlagen (2001:453). (29 kap. 13 § andra stycket, skollagen)

9. Uppföljning och utvärdering

Skollagens krav på en systematisk uppföljning och utvärdering innebär att huvudmannen varje år ska följa upp, utvärdera och föreslå åtgärder för att säkerställa kvalitetsutvecklingen i den pedagogiska omsorgen. I utvärderingen ska verksamhetens utvecklingsområden för nästkommande år framgå. (Se vidare Skolverkets allmänna råd, kapitel 7)

En huvudmans systematiska kvalitetsarbete ska inkludera verksamhet som lagts på entreprenad.

Huvudmannen bör i sin systematiska uppföljning och utvärdering kartlägga verksamhetens förutsättningar och genomförande, analysera kvaliteten och bedöma verksamhetens utvecklingsbehov samt med utgångspunkt i analysen planera och besluta vilka områden som behöver utvecklas för att stimulera barns utveckling och lärande.

Den enskilde huvudmannen ska kunna redovisa hur klagomål hanteras och ha skriftliga rutiner om det.

Det systematiska kvalitetsarbetet innebär att huvudman, eventuell personal, föräldrar, barn och tillsynsmyndighet får kunskap om och insyn i den pedagogiska omsorgens kvalitet, förutsättningar och möjligheter till kvalitetsförbättring.

En huvudman ska löpande genomföra en egenkontroll av den pedagogiska omsorgen.

10. Övriga krav på pedagogisk omsorg

Samtliga former av pedagogisk omsorg ska vara öppna för alla barn. (Se 25 kap. 10 § punkt 3, Bidrag). Det vill säga att alla föräldrar ska ha rätt att ansöka om plats och bli erbjudna plats utifrån köreglerna och när turordningen så tillåter. De kommunala köreglerna ska tillämpas i alla former av pedagogisk omsorg. Örebro kommun ger under 2015 erbjudandet att administrera kön eller också kan den enskilda huvudmannen göra

det. Vid nyintag av barn i den pedagogiska omsorgsverksamheten ska huvudmannen beakta barngruppens sammansättning och storlek (se avsnitt 7).

10.1 Avgifter

Barnomsorgspeng är ett kommunalt bidrag som följer barnet/barnen oavsett vilken verksamhet föräldrarna väljer. En förutsättning för att en enskild huvudman ska ha rätt till bidrag i form av barnomsorgspeng är att den uppfyller vissa kvalitets- och säkerhetskrav. Kommunerna är ansvariga för att göra en prövning av den huvudman som ansöker om godkännande.

Huvudmannen för den pedagogiska omsorgen administrerar föräldraavgifterna i verksamheten. Enligt skollagens 25 kap. 10 § punkt 4 ska avgifter för en plats i pedagogisk omsorg inte vara oskäligt höga. I Örebro kommun gäller maxtaxan vilket innebär att enskild huvudman ska följa det som gäller för maxtaxan. Någon avgift/kostnad utöver maxtaxan får inte tas ut för en plats i enskild pedagogisk omsorg. Lägre taxa än maxtaxan eller avgiftsfrihet ska gälla likvärdigt för alla inskrivna barn. Lägre taxa eller avgiftsfrihet kan inte gälla tillfälligt och beslutas för enstaka månader.

10.2 Mottagande

Verksamheten ska vara öppen för alla barn enligt 25 kap. 10 § punkt 3, Bidrag.

10.3 Barnolycksfallsförsäkring

Huvudmannen ska ha försäkringsskydd för sin verksamhet. Örebro kommun ansvarar för olycksfallsförsäkring för barn inskrivna i den enskilda huvudmannens verksamhet på motsvarande sätt som för barn i kommunal barnomsorg. Om vårdnadshavaren vill ha ett fullgott skydd är det viktigt att komplettera med en privat försäkring. Mer information och försäkringsbesked olycksfall finns på www.orebro.se

10.4 Informationsskyldighet

Programnämnd barn och utbildning är skyldig att informera om beslut eller förhållanden som påverkar den enskilde huvudmannens verksamhet. Den enskilde huvudmannen är på motsvarande sätt skyldig att lämna information vidare till berörda föräldrar.

Huvudmannen som har fått godkännande till ersättning för pedagogisk omsorg ska skicka in en sammanfattande beskrivning av verksamheten till Kommunikationsenheten. Utifrån den kommer den pedagogiska omsorgen att presenteras på Örebro kommuns officiella hemsida. Huvudmannen behöver kontinuerligt uppdatera uppgifter på egna och på Örebro kommuns hemsida. Syftet är att föräldrar ska kunna få information om att verksamheten finns. Det blir också en information som riktar sig till kommuner som har barn placerade i verksamhet i Örebro kommun och som ska betala ersättning för dessa s.k. interkommunala placeringar. En presentation på Örebro kommuns hemsida av den enskilda verksamheten signalerar att den har blivit godkänd för ersättning från Örebro kommun och att kommunen har tillsynsansvaret.

11. Pedagogisk omsorg som alternativ till förskola/fritidshem

11.1 Pedagogisk omsorg som alternativ till förskola

Som alternativ till förskola kan barn erbjudas plats i pedagogisk omsorg om barnets vårdnadshavare önskar det (25 kap. 2 § skollagen). De regler som gäller för mottagande i förskolan gäller också för pedagogisk omsorg.

11.2 Rätt till plats i förskola

Barn som är bosatta i Sverige och som inte har börjat i förskoleklassen eller i någon utbildning för fullgörande av skolplikten ska erbjudas förskola enligt vad som anges i 8 kap. 4 –7 §§ skollagen. Förskola behöver dock inte erbjudas under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger.

(8 kap. 3 § skollagen)

Med bosatt avses i denna lag den som ska vara folkbokförd här enligt folkbokföringslagen (1991:481).

Som bosatt i landet ska vid tillämpningen av denna lag anses även den som inte är folkbokförd här men som

1. omfattas av 1 § första och tredje stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.,

2. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716) eller

3. har rätt till utbildning eller annan verksamhet enligt denna lag till följd av EU-rätten, avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller avtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiz, å andra sidan, om fri rörlighet för personer.

(29 kap. 2 § skollagen)

Barn ska från och med ett års ålder erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

Barn, vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga enligt föräldraledighetslagen (1995:584) för vård av annat barn, ska från och med ett års ålder erbjudas förskola (...).

Barn ska även i andra fall erbjudas förskola, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola.

(8 kap 5 -7 § skollagen)

Beslut om att ett barn ska ha rätt till plats i fristående förskola på grund av egna behov enligt 8 kap. 5 och 7 § skollagen fattas av ? efter ansökan från barnets vårdnadshavare.

Huvudmannen ansvarar för att kontrollera barnets rätt till förskola.

11.3 Rätt till plats i fritidshem

En elev i någon av de skolformer som anges i § 3 (14 kap. 3 § skollagen: förskoleklass, grundskola och grundsärskola) ska erbjudas utbildning i fritidshemmet i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om eleven har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

(14 kap. 5 § skollagen)

Elever ska även i andra fall än som avses 5 § erbjudas utbildning i fritidshem, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av sådan utbildning.

(14 kap. 6 § skollagen)

Fritidshem ska erbjudas till och med vårterminen det år då eleven fyller 13 år. Från och med höstterminen det år då eleven fyller 10 år får öppen fritidsverksamhet erbjudas i stället för fritidshem, om eleven inte på grund av fysiska, psykisk eller andra skäl är i behov av sådant särskilt stöd i sin utveckling som endast kan erbjudas i fritidshem.

(14 kap. 7 § skollagen).

Fritidshem ska erbjudas eleverna den del av dagen då eleverna inte går i någon av de skolformer som anges i 3 § (14 kap. 3 § skollagen: förskoleklass, grundskola och grundsärskola) och under lov. Fritidshem behöver inte erbjudas under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger.
(14 kap. 8 § skollagen)

11.4 Rätt till plats -övrigt

Beslut om att ett barn/en elev ska ha rätt till plats i fristående förskola eller fritidshem, på grund av eget behov enligt 8 kap. 5 och 7 §§ eller 14 kap. 5, 6 och 7 §§ skollagen, fattas av ansvarig handläggare. Har en elev beviljats denna rätt kan pedagogisk omsorg erbjudas som alternativ om vårdnadshavare önskar det. Huvudmannen ansvarar för att i enlighet med dessa riktlinjer kontrollera barnets rätt till plats i pedagogisk omsorg.

12. Omsorg på obekvämt arbetstid

Kommunen ska enligt 25 kap. 5 § skollagen (2010):800) sträva efter att erbjuda omsorg för barn under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete och familjens situation i övrigt. Omsorg på obekvämt arbetstid ska drivas som ”annan pedagogisk verksamhet” vilket innebär att det inte är en skolform. Verksamheten har därför inte samma pedagogiska krav som förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg.

I Örebro kommun kan omsorg på kvällar och helger erbjudas i enskild regi och i kommunal regi. Nattomsorg erbjuds enbart på förskola i kommunal regi, undantag om mycket särskilda skäl föreligger. Platserna inom omsorg på obekvämt tid är behovsstyrd och föräldrars ansökan prövas efter särskilda kriterier. Det totala antalet platser på obekvämt tid styrs av kommunen.

12.1 Krav

Enligt 25 kap. 6 § skollagen ska omsorgsverksamhet på obekvämt arbetstid som avses i 5 § utformas med respekt för barnens rättigheter och i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Den ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Var och en som verkar inom den pedagogiska omsorgen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov samt utformas så att den främjar allsidiga kontakter och social gemenskap.

Enligt 25 kap. 7 § skollagen ska den omsorg som erbjuds på obekvämt arbetstid som avses i 5 § bedrivas i ändamålsenliga lokaler i grupper med en lämplig sammansättning och storlek.

För bedrivande verksamhet ska det finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnets behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses.

Om huvudman som arbetande dagbarnvårdare i verksamheten eller anställd dagbarnvårdare har sjukfrånvaro, ska det finnas en alternativ lösning på barnomsorg för barnen i verksamheten.

Det som i detta riktlinjedokument står under avsnitt 3.2, 3.3, 5, 6.3, 8.2, 8.3, 8.4, 9, 10.2, 10.3, 10.4 gäller även för enskild omsorg obekvämt tid.

12.2 Omsorgstid och ersättning

Med omsorg på obekvämtid menas tider utanför ramtiderna för förskole- och fritidsverksamhet, 365 dagar om året (Se vidare i dokument Ersättningsnivåer 2015 enligt resursfördelningsmodell pedagogisk verksamhet). På helger och röda dagar ges omsorg på obekvämtid även under dagtid.

Barn kan ha en placering dagtid och ytterligare en placering på obekvämtid. Det omfattar även barn, från och med höstterminen det året barnet fyller tre år, och har plats 525 timmar på en förskola (den allmänna förskolan), och därefter plats i omsorg på obekvämtid i enskild regi. Verksamheten ska vara öppen för alla och barnets hela omsorgsbehov ska tillgodoses. Se vidare i dokumentet ”Ersättningsnivåer enligt resursfördelningsmodell för pedagogisk omsorg och omsorg obekvämtid”.

Ersättningen ges per barn och betalas ut månadsvis för omsorg obekvämtid. För barn med barnomsorg såväl på dagtid som på obekvämtid ges bidrag för dagverksamheten i enlighet med beslutad resursfördelningsmodell dagtid respektive obekvämtid.

12.3 Köregler, inskrivning och uppsägning

Huvudmannen för pedagogisk omsorg och/eller omsorg på obekvämtid ansvarar för att barn erbjuds plats i enlighet med Örebro kommuns köregler. Vad gäller in- och utskrivningsdatum så ansvarar huvudmannen för att de är korrekta.

Barn/elever som söker plats i en enskild pedagogisk omsorg får inte diskrimineras. Huvudmannen bör därför ha dokumenterade köregler som anger vad som gäller för att få plats i huvudmannens verksamhet. Har en pedagogisk omsorg/obekvämtid medgettts avsteg från öppenhetskravet enligt 25 kap. 10 § sista stycket skollagen ska det anges i verksamhetens köregler. Enskild pedagogisk omsorg får inte kräva någon form av köavgift av föräldrarna.

En inskrivning av barn ska alltid börja med en skriftlig överenskommelse mellan huvudmannen och barnets vårdnadshavare. På denna överenskommelse ska datum anges för när barnet faktiskt påbörjar sin vistelse i verksamheten. Huvudmannen behåller originalet i ett år efter att barnet slutat i verksamheten.

Uppsägning från verksamhetens sida, kan göras av huvudmannen för pedagogisk omsorg och/eller omsorg på obekvämtid. Detta om platsen varit outnyttjad under en sammanhängande period av 60 dagar. I särskilt brev som skickas till föräldern meddelas att barnet kan mista sin plats. Om barn uteblir från verksamhet enligt ovan ska barnomsorgshandläggare kontaktas omgående. Undantag från uppsägningen får göras för de barn som fått plats med hänvisning till 8 kap. 5 och 7 § skollagen.

12.4 Förändringar i verksamheten

Om en enskild pedagogisk omsorg/omsorg obekvämtid, helt eller till väsentlig del ändras i förhållande till de uppgifter som lämnats i huvudmannens ansökan om rätt till bidrag ska ansökan om ny rätt till bidrag göras innan förändringar genomförs. Ny ansökan ska göras för exempelvis flytt av verksamhet inom en huskropp, flytt till annan adress, väsentlig förändring av personalorganisationen eller förändring av verksamhetens platsantal/inskrivna barn.

Andra ändringar av betydelse ska omgående och skriftligen anmälas till förvaltningen. Detta gäller exempelvis för byte av ägare av huvudmannen, förändringar av företagsstyrelse, byte av kontaktpersoner, företrädare(delegation) eller byte av ansvarig

personal. Förändringarna ska styrkas med nya registreringsbevis, delegation och liknande beroende på vilka förändringar som genomförts.

Om en huvudman önskar att ett annat enskilt företag ska överta en enskild pedagogisk omsorg/omsorg obekvämt tid ska den huvudman som innehar rätten till bidrag för den enskilda omsorgen lämna en avsiktsförklaring till förvaltningen om sin önskan att överlåta den enskilda omsorgen under förutsättning att Programnämnd barn och utbildning beviljar ansökan om rätt till bidrag från den andra parten som vill överta verksamheten. I skrivelsen till förvaltningen ska huvudmannen ange att huvudmannens rätt till bidrag för den enskilda omsorgen ska avslutas dagen innan den nya huvudmannen ges rätt till bidrag för den enskilda omsorgen.

Den enskilde, som önskar ta över en befintlig enskild omsorg från en annan huvudman, ska samtidigt, och i enlighet med skollagen och dessa riktlinjer, ansöka om rätt till bidrag för den enskilda omsorgen.

Referenser

Litteratur

Lagar

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Skollagen (2010:800)

Socialtjänstlagen (2001:453)

Språklagen (2009:600)

Skolverkets allmänna råd

Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:90) om Pedagogisk omsorg.

Övrigt

Barns och ungas säkerhet, (2011) Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Försäkringskassan *Vägledning* 2001:6 Version 11.

Skolverket, *Pedagogisk omsorg - En nationell kartläggning av verksamhetsformens struktur och styrning i kommunerna*, rapport 370, (2012) Stockholm.

